

De **V**ereniging voor **W**eer- en **S**terrenkunde Noord-Drenthe is een door de NVWS erkende, zelfstandige vereniging die als doel heeft om beoefening van amateur weer- en sterrenkunde in de regio te bevorderen.

De vereniging bestaat sinds 1948.

Het verenigingsjaar van de VWS Noord-Drenthe begint in september en wordt in mei/juni afgesloten. Er worden per jaar een tiental bijeenkomsten georganiseerd die bestaan uit lezingen door beroepsastronomen, amateurs van andere afdelingen en eigen leden.

Deze bijeenkomsten vinden plaats op de locatie: Het Theehuisje, naast het Duurzaamheidscentrum, Bosrand 2 in Assen.

Verder zijn er waarneemavonden in "het veld" of bij sterrenwachten van leden.

De vereniging beschikt over een Bulletinboard, oftewel Forum, op Internet. Hierop kan onderling, interactief gecommuniceerd worden; foto's kunnen geplaatst worden, vragen kunnen gesteld worden en ook informatie over activiteiten wordt hier gegeven.

Website: www.vwsnoorddrenthe.nl

Forum: www.vwsnoorddrenthe.nl/forum

De contributie bedraagt € 30,00 per jaar, te voldoen in december/januari 2018/2019
Contributiebetaling via rek.nr. NL23 INGB 0003 6799 80 t.n.v. PNM V
WEER/STERREK NRD DRENTHE

Het bestuur bestaat uit de volgende leden:

Gerard van den Braak – pollux@sterrenwacht.eu – voorzitter

Ria Danes – ria@dodsoft.nl – secretaris

Jan Willem Spee – J.W.Spee@hetnet.nl – penningmeester

Jaap van der Wal – jaapvanderwal@home.nl – bestuurslid

Programma:

<i>Datum</i>	<i>Onderwerp</i>	<i>Spreker</i>
28 September 2018	Hoog energetische kosmische staling, extreme boodschappers uit het heelal	Prof. Ad M. van den Berg
26 Oktober 2018	Werkavond	Voor en door leden
27 Oktober 2018	Nacht van de Nacht voor publiek	Oude Asser ijsbaan, telescopen opgesteld aan Rode Heklaan. Iedereen mag er door kijken. Geen binnenprogramma!
23 November 2018	Detectie van zwaartekracht golven	Dr. N. F. van Bakel

21 December 2018	Een Galileïsche dans	Prof. H. Broer
18 Januari 2019	Is ons universum er één uit vele?	Prof. Dr. J. Heise
15 Februari 2019	Very Long Baseline Interferometry: een telescoop zo groot als de aarde	Arpad Szomoru, Hoofd Technical Operations and R&D bij Astron
15 en 16 Maart 2019	Vrijdag: Landelijke sterrenkijkdagen Zaterdag: Landelijke sterrenkijkdagen	<p>Landelijke sterrenkijkavonden aanvang 19:00</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het Duurzaamheidscentrum is het startpunt. - Er is altijd een activiteit, bewolkt of niet. Bij bewolking is er alleen een binnenprogramma. - Binnenprogramma: <ul style="list-style-type: none"> o Er staan binnen telescopen opgesteld. Leden van de Vereniging voor Weer en Sterrenkunde leggen de werking daarvan uit. o Er worden gemaakte foto's, waarneemverslagen en tekeningen ten toon gesteld. o Planetariumpresentatie met als onderwerp 'de sterrenhemel van vandaag'. - Buitenprogramma bij helder weer: <ul style="list-style-type: none"> o Het binnen programma gaat dan ook door! o Telescopen worden opgesteld bij de vijver aan de Rode Heklaan. o Iedereen mag daar door kijken. o Het bospad van Duurzaamheidscentrum tot de telescopen (300 meter) kan zelfstandig maar ook onder begeleiding afgelegd worden. <p>Iedereen wordt ook weer teruggebracht naar het Duurzaamheidscentrum.</p>

22 Maart 2019	ALV en na de pauze: een enkele reis naar Mars	Leden en Jaap van der Wal
12 April 2019	Higgs en het mysterie van de missende antimaterie (onder voorbehoud)	Prof. Dr. Marcel Merks
13 April	Excursie LOFAR (10:00 uur)	Leden
17 Mei 2019	De Maan, onze naaste buur	Bert Mijer

Nieuws en actuele zaken:

De nieuwsbrief verschijnt 1x per jaar, aan het begin van elk seizoen. De nieuwsbrief is in het leven geroepen ter vervanging van het clubblad Scoopium, dat sinds 2008 niet meer uitgegeven wordt.

De nieuwsbrief bevat naast algemene informatie over de vereniging en het programma van het komende seizoen, actuele nieuwsonderwerpen en een Astrokalender met de belangwekkende hemelverschijnselen voor het lopende seizoen. Ook zijn er verschillende artikelen van onze leden over allerlei onderwerpen te lezen.

• **Leden**

De vereniging heeft 34 leden (peildatum augustus 2018).

4 nieuwe leden hebben zich aangemeld: dhr. J.W. van der Kouwe, mevr. L. Huisman, dhr. H.J. Menninga en dhr. J.P. ter Veen.

• **Bestuur**

Het bestuur is twee keer bijelkaar geweest om lopende zaken te bespreken.

De volgende ALV zal zijn op 22 maart 2019.

• **Van de ALV**

Op de ALV (30 maart 2018) zijn de standaardzaken doorgenomen. De jaarverslagen en de begroting zijn goedgekeurd. De kascommissie is akkoord gegaan met de financiële boekhouding.

Verder hebben we vastgelegd dat de contributie per 01-01-2019 verhoogd wordt naar 30 euro.

• **70-jarig Jubileum VWS Noord Drenthe**

In 2018 bestonden wij als vereniging 70 jaar. Om dat te vieren hebben we de leden een excursie aangeboden naar Space Expo Estec in Noordwijk. Deze excursie was op 24 maart 2018 en 14 leden zijn mee geweest.

• **Excursie 2019**

Op zaterdag 13 april 2019 staat een excursie naar LOFAR op het programma.

• **Legaat dhr. Boonstra**

Uit het legaat van oud-lid dhr. J. Boonstra is de vereniging in het bezit gekomen van twee telescopen en een verrekijker.

• Waarneemactiviteiten

De VWS Noord-Drenthe stelt zich ook ten doel het actief waarnemen van sterrenkundige objecten te stimuleren. De waarneemcommissie, bestaande uit Bob Hogeveen en Niels Grobber, zorgt voor de planning en coördinatie hiervan. Dit uit zich in:

- Deepsky-waarneemavonden rond Nieuwe maan
- Gezamenlijk waarnemen van bijzondere gebeurtenissen (zons/maansverduisteringen e.d.)
- Het presenteren van waarneemprogramma's en bijhouden van webpagina's met resultaten daarvan.

Deepsky-waarneemavonden

Hierbij speelt de Maan een belangrijke rol. Voor deepskywaarnemen mag er eigenlijk geen Maan aan de hemel staan. Deze avonden worden daarom alleen gepland en uitgevoerd rond **Nieuwe Maan** en dan bij voorkeur in de weekeinden. In de **Astrokalender**, verderop in deze nieuwsbrief, zijn de datums vermeld waarop het **Nieuwe Maan** is. De weekeinden bij/rond die datums zijn dus potentieel geschikt voor deepsky-waarneemsessies.

Bij waarneemsessies wordt onderscheid gemaakt tussen “serieus” waarnemen en “informeel” waarnemen. De reden hiervoor is dat beschikbare waarneemtijd, helaas, erg beperkt is in onze streken. De combinatie van helder weer + afwezigheid van Maan + weekeinde is erg zeldzaam en de waarnemers onder ons zullen dit zeker willen benutten voor serieus en ongestoord waarnemen. Mocht deze zeldzame omstandigheid zich voordoen dan bestempelen we de waarneemsessie tot een “serieuze” en verwachten daarbij dat de deelnemers in hoge mate “selfsupporting” zijn.

Zijn de omstandigheden niet optimaal dan kunnen we de waarneemsessie informeel houden en is er tijd en ruimte om minder ervaren waarnemers te begeleiden en te helpen, en eventuele deelnemers zonder telescoop mee te laten kijken.

Waarneemprojecten

Voor de actieve waarnemers onder ons is er een aantal waarneemprojecten. De belangrijkste, en bekendste, daarvan is het “*Messierproject*”. Dit omvat het waarnemen van objecten van de Messierlijst en het vastleggen van die waarnemingen, waaronder ook foto's en tekeningen vallen, op een speciale pagina op onze website:

vwsnoorddrenthe.nl/messier/messier.htm

De Messierlijst bevat zowel voor de beginnende als voor de gevorderde waarnemer interessante, mooie en uitdagende objecten.

Voor de wat meer gevorderde waarnemers zijn er ook nog de projecten “*Skyvistas*” en “*Herschel400*”. Ook hiervan zijn webpagina's:

vwsnoorddrenthe.nl/messier/skyvistas320.htm

vwsnoorddrenthe.nl/messier/herschel400.htm

Verder zijn er waarneemprojecten voor de Maan, dubbelsterren en planetaire nevels. Bij het project ‘Lunar100’ worden objecten op de Maan waargenomen, gebaseerd op het boek “The Modern Moon”.

Op onze website is de voortgang van het Lunar100 project hier te vinden:

vwsnoorddrenthe.nl/lunar100/lunar100.htm

Bij het project 'AL-dubbelsterren' gaat het om het waarnemen van 100 door de 'Astronomical League' geselecteerde dubbelsterren. Dit vormt een mooi alternatief voor het waarnemen van (andere) deepsky-objecten als de hemel niet zo helder en donker is.

Op onze website is de voortgang van het AL-dubbelsterren project hier te vinden: vwsnoorddrenthe.nl/dubbelsterren/AL_dubbelsterren.htm

In 2012 werd er een project gestart met het waarnemen van Planetaire Nevels als doel en deze is te vinden op onze website onder : vwsnoorddrenthe.nl/plannebs/plannebs.htm

Dan zijn er nog twee projecten gestart in 2015:

- '2-in-beeld' waarbij het gaat om waarnemen van 2 of meerdere objecten in 1 beeldveld. Dit project is gebaseerd op het waarneemprogramma 'Two-in-a-View' van de Astronomical League. (vwsnoorddrenthe.nl/2_in_beeld/2inbeeld.htm)
- 'MN-Dubbelsterren', een door Bob Hogeveen opgestelde lijst van 120 mooie noordelijke dubbelsterren. (vwsnoorddrenthe.nl/dubbelsterren/MN_dubbelsterren.htm)

En recentelijk is daar nog 'waarnemen met de verrekijker' bijgekomen.

• **Nacht van de Nacht**

Deze landelijke manifestatie valt dit seizoen op zaterdag 27 oktober. Onze vereniging zal op die avond op 1 locatie i.s.m. andere organisaties het publiek inlichten over en bewustmaken van de effecten van lichtvervuiling.

• **Landelijke activiteiten**

Landelijk worden diverse activiteiten georganiseerd, o.a. door KNVWS-werkgroepen, die voor leden van onze vereniging ook interessant kunnen zijn. Hierbij een overzicht van deze activiteiten voor zover ze op het moment van samenstellen van deze nieuwsbrief bekend zijn. Kijk op activiteitenkalender van de KNVWS voor actuele en nadere informatie:

<http://www.sterrenkunde.nl/knvws/agenda>

2018

29 september Gecombineerde bijeenkomst van de [SterbedekkersDag](#) en de [Kleine Planetendag](#). Plaats: [Volkssterrenwacht Bussloo](#).

20 oktober publiekssymposium VWST Amsterdam. Honderd jaar Sterrenkunde in Amsterdam.

20 oktober najaarsbijeenkomst Werkgroep Astrofotografie

27 oktober Nacht van de Nacht <https://www.nachtvandenacht.nl/>

10 november Astrodag 2018 (113e Amateurbijeenkomst), Goirle

2019

15 en 16 maart: Landelijke Sterrenkijkdagen.

2019

15-17 maart 43e Landelijke Sterrenkijkdagen

23 maart [GVWS/KNVWS symposium](#) over de Atacama Large Millimeter Array, te Groningen

18 mei Algemene Ledenvergadering, plaats nog te bepalen (voor afvaardigingen van besturen lid-organisaties)

• Astrokalender

September 2018

zo 2 september	11.40 MEZT	Mercurius in het perihelium, op 0,307AE van de Zon.
ma 3 september	02.48 MEZT	De Maan staat 25' N van Aldebaran, op een hoogte van 25°.
wo 5 september	10.10 MEZT	Venus in het aphelium, op 0,728AE van de Zon.
do 6 september	04.54 MEZT	Mercurius staat 1,0° N van Regulus, op een hoogte van -7°.
do 6 september	13.08 MEZT	Saturnus is stationair, en te vinden aan de avondhemel.
vr 7 september	20.27 MEZT	Neptunus is in oppositie, staat rond 2 uur in het zuiden en is de hele nacht zichtbaar.
za 8 september	17.04 MEZT	De Maan staat 51' N van Regulus, op een hoogte van 24°, maar bij daglicht.
zo 16 september	14.57 MEZT	Mars in het perihelium, op 1,381AE van de Zon.
ma 17 september	18.21 MEZT	De Maan staat 1,2° N van Saturnus, op 12° boven de horizon, maar bij daglicht.
vr 21 september	03.52 MEZT	Mercurius is in bovenconjunctie en beweegt achter de Zon langs.
zo 23 september	03.54 MEZT	Herfstequinox; begin van de herfst.
zo 30 september	10.23 MEZT	De Maan staat 50' N van Aldebaran, op 25° boven de horizon, maar bij daglicht.

Oktober 2018

di 16 oktober	11.20 MEZT	Mercurius in het aphelium, op 0,467AE van de Zon.
ma 22 oktober	10.00 MEZT	Maximum van de meteorenzwerm Orioniden: tot 39 meteoren per uur.
wo 24 oktober	02.46 MEZT	Uranus is in oppositie, staat rond 2 uur in het zuiden en is de hele nacht zichtbaar.
vr 26 oktober	16.16 MEZT	Venus is in benedenconjunctie en beweegt tussen de Aarde en de Zon door.
zo 28 oktober	03.00 MEZT	Einde van de zomertijd.

November 2018

di 6 november	16.32 MET	Mercurius is avondster, staat 23° van de Zon en gaat 37 minuten na de Zon onder.
zo 11 november	16.53 MET	De Maan staat 35' N van Saturnus, op een hoogte van 14° en in de schemering.
vr 16 november	09.00 MET	Maximum van de meteorenzwerm ι-Aurigiden: tot 30 meteoren per uur.

vr 16 november	23.28 MET	De planetoïde Juno is in oppositie (+7,5m).
za 17 november	20.00 MET	Maximum van de meteorenzwerm Leoniden: tot 34 meteoren per uur.
vr 23 november	21.16 MET	De Maan staat 56' N van Aldebaran, op een hoogte van 33°.
ma 26 november	07.33 MET	Jupiter is in conjunctie met de Zon en beweegt er achterlangs.
di 27 november	10.15 MET	Mercurius is in benedenconjunctie en beweegt tussen de Aarde en de Zon door.
di 27 november	22.09 MET	Mercurius staat 25' N van Jupiter, bij ons onder de horizon.
do 29 november	09.52 MET	Mercurius in het perihelium, op 0,307AE van de Zon.

December 2018

vr 14 december	10.45 MET	Maximum van de meteorenzwerm Geminiden: tot 103 meteoren per uur.
za 15 december	12.30 MET	Mercurius is ochtendster, staat 21° van de Zon en komt 2,0 uur voor de Zon op.
vr 21 december	20.50 MET	Mercurius staat 50' N van Jupiter, in de Benelux onder de horizon.
vr 21 december	23.23 MET	Wintersolstitium; begin van de winter.
wo 26 december	17.51 MET	Venus in het perihelium, op 0,718AE van de Zon.

Januari 2019

wo 2 januari	06.50 MET	Saturnus is in conjunctie met de Zon en beweegt er achterlangs.
do 3 januari	06.28 MET	De Aarde in het perihelium, op 0,983AE van de Zon.
vr 4 januari	06.30 MET	Maximum van de meteorenzwerm Boötiden: tot 125 meteoren per uur.
zo 6 januari	05.54 MET	Venus is ochtendster, staat 47° van de Zon en komt 3,9 uur voor de Zon op.
za 12 januari	09.36 MET	Mercurius in het aphelium, op 0,467AE van de Zon.
zo 13 januari	12.47 MET	Mercurius staat 1,7° Z van Saturnus, op een hoogte van 14°, maar bij daglicht.
do 17 januari	18.33 MET	De Maan staat 56' N van Aldebaran, op 41° boven de horizon.
ma 21 januari	06.13 MET	Totale maansverduistering, op 21° boven de horizon.
wo 30 januari	03.52 MET	Mercurius is in bovenconjunctie en beweegt achter de Zon langs.

Februari 2019

za 2 februari	07.07 MET	De Maan bedekt Saturnus, op een hoogte van 0°.
ma 18 februari	13.17 MET	Venus staat 1,1° N van Saturnus, op 5° boven de horizon, maar bij daglicht.
ma 25 februari	09.10 MET	Mercurius in het perihelium, op 0,307AE van de Zon.
wo 27 februari	02.25 MET	Mercurius is avondster, staat 18° van de Zon en gaat 1,8 uur na de Zon onder.

Maart 2019

do 7 maart	02.00 MET	Neptunus is in conjunctie met de Zon en beweegt er achterlangs.
wo 13 maart	10.16 MET	De Maan staat 59' N van Aldebaran, op een hoogte van -1° en bovendien bij daglicht.
vr 15 maart	02.48 MET	Mercurius is in benedenconjunctie en beweegt tussen de Aarde en de Zon door.
wo 20 maart	22.58 MET	Lente-equinox; begin van de lente.
wo 27 maart	03.14 MET	De Maan staat 1,1° N van Jupiter, op een hoogte van 8°.
vr 29 maart	05.19 MET	De Maan staat 55' W van Saturnus, op 10° boven de horizon.
zo 31 maart	02.00 MET	Begin van de zomertijd.

April 2019

wo 10 april	09.46 MEZT	Mercurius in het aphelium, op 0,467AE van de Zon.
wo 10 april	13.23 MEZT	De planetoïde Pallas is in oppositie (+7,9m).
wo 10 april	19.01 MEZT	Jupiter is stationair, en te vinden aan de ochtendhemel.
do 11 april	21.42 MEZT	Mercurius is ochtendster, staat 28° van de Zon en komt 31 minuten voor de Zon op.
do 18 april	04.37 MEZT	Venus in het aphelium, op 0,728AE van de Zon.
di 23 april	01.06 MEZT	Uranus is in conjunctie met de Zon en beweegt er achterlangs.
di 23 april	05.00 MEZT	Maximum van de meteorenzwerm Lyriden: tot 11 meteoren per uur.
di 30 april	02.54 MEZT	Saturnus is stationair, en te vinden aan de ochtendhemel.

Mei 2019

di 21 mei	15.07 MEZT	Mercurius is in bovenconjunctie en beweegt achter de Zon langs.
-----------	---------------	---

vr 24 mei	09.28 MEZT	Mercurius in het perihelium, op 0,307AE van de Zon.
wo 29 mei	02.56 MEZT	De planetoïde Ceres is in oppositie (+7,0m).

Juni 2019

ma 10 juni	17.28 MEZT	Jupiter is in oppositie, staat rond 2 uur in het zuiden en is de hele nacht zichtbaar.
zo 16 juni	20.30 MEZT	De Maan staat 1,3° N van Jupiter, op een hoogte van -6° en bovendien bij daglicht.
di 18 juni	20.02 MEZT	Mercurius staat 13,1' N van Mars, op 31° boven de horizon, maar bij daglicht.
wo 19 juni	07.05 MEZT	De Maan staat 1,2° ZO van Saturnus, op een hoogte van 0° en bovendien bij daglicht.
vr 21 juni	17.54 MEZT	Zomersolstitium; begin van de zomer.
ma 24 juni	01.16 MEZT	Mercurius is avondster, staat 25° van de Zon en gaat 1,5 uur na de Zon onder.

• Clubnieuws

Van de voorzitter

Ik heb de indruk dat ons clubje de laatste jaren grote stappen voorwaarts maakt. We hebben lezingen met interessante onderwerpen, uitstekende sprekers die goed worden bezocht. Er zijn altijd een of meer lezingen van eigen leden. De professionele astronoom praat ons bij over zijn onderzoek en ontwikkelingen in de astronomie. Eigen leden spreken meestal over hun persoonlijke ontwikkeling en prestaties op een deelgebied van de astronomie dat hun bijzondere interesse heeft.

De astronomische activiteiten van de individuele leden laten ook niets te wensen over. Er wordt veel visueel waargenomen. Deze visuele waarnemingen worden (helaas nog niet door iedereen) op het forum gezet. Immers, op deze wijze wordt iedereen geattendeerd op objecten die interessant zijn om waargenomen te worden. De astrofotografen laten zich ook steeds meer zien. De resultaten zijn ronduit verbluffend. De een heeft basic apparatuur, de ander het neusje van de zalm. Persoonlijk vind ik de opnamen met smalbandfilters erg mooi. Die kan je ook maken bij de aanwezigheid van de Maan of storende lantaarnpalen. De resultaten moeten dan ook tegen het licht van het gebuikte materiaal worden gezien. Het leuke van onze hobby is dat we alles kunnen waarderen. Ook de beginnende waarnemer en fotograaf vindt zijn weg en wordt zo nodig met raad en daad bijgestaan.

De georganiseerde waarnemingen in het veld worden ook goed bezocht. De midzomerwaarneemavond van 30 juni was een groot succes. Met 'slechts' zeven man/vrouw hebben we een geweldige avond gehad. De Maansverduistering van 27 juli is door ruim 20 personen in Gasteren bijgewoond. Het was een gezellige drukte bij een ongekende zomerse temperatuur.

Veel lof heb ik voor de medewerking van de leden die meegeholpen hebben de 'publieksavonden' tot een succes te maken. Deze avonden zijn leuk! Je kan enthousiast vertellen over je hobby en anderen door je telescoop laten kijken. De Nacht van de Nacht en de Landelijke sterrenkijkdagen hebben veel publiek getrokken. Ook dit jaar organiseren we deze avonden. Ik hoop weer op al jullie medewerking.

Gerard van den Braak

*****

Van de waarneemcommissie

Van de waarneemcommissie

Wat doet de waarneemcommissie?

Als commissie binnen een vereniging moet je eigenlijk een doelstelling en een doelgroep hebben. Maar we zijn een klein clubje met een beperkt aantal waarnemende leden en 'doelstelling' is daarom wat zwaar aangezet, laten we zeggen dat we een 'bedoeling' hebben...

Ondanks dat we een klein clubje zijn heeft de waarneemcommissie wel degelijk een doelgroep! We richten ons namelijk vrijwel alleen op de leden die visueel waarnemen.

Voor die leden hebben we een 'bedoeling' die drie aspecten van het waarnemen betreffen:

- De eerste is het gezamenlijk houden van waarneemavonden/nachten. We houden hiervoor geschikte avonden/nachten in de gaten die bij voorkeur in het weekeinde liggen en roepen bij geschikt weer en geschikt maanlicht (= bijna geen maanlicht) op om bijeen te komen op 1 van onze waarneemlocaties.
- De tweede is het attenderen op bijzondere hemelverschijnselen en eventueel het gezamenlijk bekijken daarvan. Denk aan zonsverduisteringen, maansverduisteringen, sterrenregens e.d., maar bijvoorbeeld ook de verschijning van

een komeet die iedereen dan op eigen gelegenheid kan proberen waar te nemen.

- De derde is het presenteren van waarneemprogramma's en bijhouden van webpagina's met resultaten daarvan. Deels betreft dit algemeen bekende programma's zoals de Messierlijst en de H400-lijst, maar het kunnen ook zelf gecreëerde lijsten zijn die opgevoerd worden als waarneemprogramma. Op onze website zijn deze programma's (soms ook wel 'waarneemprojecten' genoemd) en de bijbehorende lijsten terug te vinden.

Uiteindelijk heeft alles dan toch wel een soort doelstelling, namelijk het stimuleren van het visueel waarnemen van sterrenkundige objecten en verschijnselen... Daarnaast moeten we de doelgroep ook ruim zien en het zal duidelijk zijn dat astrofotografen zeker niet uitgesloten zijn van het meedoen aan de genoemde drie onderdelen!

Hoe is het afgelopen seizoen verlopen?

Wat betreft het eerste onderdeel, de waarneemavonden/nachten, was het dit jaar zoals gewoonlijk weer erg beperkt. Het komt in onze streken nu eenmaal weinig voor dat het rond Nieuwe Maan en in een weekeinde gunstig weer is om waar te nemen. Afgelopen seizoen dreigde te eindigen als een seizoen zonder dit soort activiteiten. Gelukkig bracht de maand juli een doorbraak en leverde twee bijzonder mooie nachten op waarbij we met een aantal leden op waarneemlocatie Gasteren bijeen zijn geweest! Een keer bij Volle Maan, maar wel een prachtige nacht, waarbij gezelligheid voorop stond en echt waarnemen ondergeschikt was. Ook dat is een waardevolle manier van bijeenkomen!

En een tweede keer, twee weken later, bij Nieuwe Maan. Daarbij konden wel degelijk wat mooie waarnemingen gedaan worden.

En eigenlijk nog een derde keer, maar dat was heel beperkt, waarbij twee leden nogmaals bijeenkwamen bij Gasteren...

Het tweede onderdeel, waarnemen van bijzondere hemelverschijnselen, kwam ook aan bod. En ook dit was in de maand juli! De totale maansverduistering van 27 juli was namelijk heel mooi te zien en is door een grote groep leden en gasten bekeken bij Gasteren. Dit heeft de nodige fraaie foto's opgeleverd die te zien zijn op ons forum.

Het derde onderdeel was wat minder succesvol. De lopende waarneemprogramma's kabbelen wat voort en worden gebruikt bij een heel beperkt aantal leden. Samen met Gerard van den Braak is daarom het idee uitgewerkt om een heel toegankelijk programma te starten waarbij we hoopten dat het bij meer leden zou aanslaan en meer activiteit zou opleveren, namelijk het 'waarnemen met de verrekijker'.

Als aanzet hiervoor hebben Gerard van den Braak en Bob Hogeveen begin van het jaar een presentatie gehouden over het waarnemen met de verrekijker. Aan het einde van deze presentatie werd al duidelijk dat er eigenlijk nauwelijks leden waren die direct enthousiast aangaven met dit programma te gaan meedoen.

Na een voorzichtige start met een heel beperkte lijst 'verrekijkerobjecten' konden we daadwerkelijk concluderen dat er vrijwel geen belangstelling was (en is).

In overleg met Gerard zullen we kijken of dit programma stopgezet gaat worden of dat we het misschien ook laten 'voortkabbelen'.

Hoe gaan we het komende seizoen verder?

We gaan natuurlijk verder op de bestaande voet. We hopen op wat heldere, maanloze weekeinden, we gaan kijken of er wat bijzondere verschijnselen zijn te zien, en we laten de waarneemprogramma's voortkabbelen.

Om toch te kijken of we nog iets extra's kunnen toevoegen of iets moeten veranderen, roepen we bij deze iedereen op om aan te kloppen bij de waarneemcommissie als je ideeën of wensen hebt op het gebied van visueel waarnemen!

We horen graag en voor iedereen voor het komende seizoen: Veel heldere nachten!

De waarneemcommissie

Bob Hogeveen

Niels Grobben

Gezellige drukte bij de maansverduistering op 27 juli!

*****

Van de leden

Na de succesvolle speeldagen voor hoogbegaafde kinderen te Amersfoort heeft ook Assen de kans gekregen om op 30 september j.l. een dag te organiseren om deze kinderen met elkaar in contact te laten komen.

Onze vereniging is door de stichting "Speeldag HB kinderen" benaderd om op deze dag een invulling te geven in de wereld van sterren en planeten. Hieraan heb ik dit jaar graag een bijdrage geleverd, waarbij is gekozen voor een binnen- en buitenprogramma. Immers is het dagelijkse weer van invloed op het programma.

De opzet was om de kinderen de zonnevlekken te laten zien, maar het was helaas de hele dag bewolkt. Gelukkig is er wel gelegenheid geweest om de kinderen met de telescoop naar een kraan op een verderop gelegen appartementencomplex te laten kijken.

Voor het binnenprogramma heb ik dankbaar gebruik gemaakt van de foto's van Jan Willem, Arie, Han en Ron. Hierdoor kon ik naast de sterren ook nog spannende plaatjes laten zien van planeten, nevels en verderop gelegen sterrenstelsels. Kinderen vinden deze afbeeldingen zeer spannend.

De uitsmijter van de dag is het bouwen van ons zonnestelsel geweest. De planeten zijn op schaal afgebeeld op houten bordjes met als gevolg dat in deze schaal een héle grote zon moest worden gemaakt. Voor de onderlinge afstanden tussen de zon en de planeten is gebruik gemaakt van 1 meter = 1AE. Jeetje; Neptunus is 30 meter verderop en dat is best ver!!

Om naar de dichtstbijzijnde ster te reizen heb je zelfs een auto nodig, want 8,6 lichtjaar is 81.416 miljard 200 miljoen kilometer. Kortom; verbazing over de enorme afstanden.

Samenvattend is het een kans om kinderen in aanraking te laten komen met onze hobby en wie weet leveren wij hierbij een bijdrage aan het doorgeven van onze kennis aan de volgende generaties.

Gerard Alting.

.....

Als nieuw lid wilde ik mij graag eens voorstellen. Hoewel, wat betekent voorstellen als de helft van de leden mij al kent uit een niet eens zo heel ver verleden. Maar ik vind het toch leuk dit eens een keer te doen.

Mijn naam is Jan Willem van der Kouwe, 61 jaar. Mijn belangstelling voor sterrenkunde bestaat al zolang mijn geheugen werkt. Ik ben geboren in de tropen waar mijn vader regelmatig enkele weken op pad was langs allerlei dorpjes in het binnenland van Nieuw Guinea om als arts leprapatiënten op te sporen en te behandelen. Ik herinner me dat ik, tijdens een periode dat hij weer weg was, op schoot bij mijn moeder naar de maan keek en haar vroeg of papa de maan net zo zag als wij. Ik weet van mijn moeder dat ik altijd naar de sterren keek en vragen stelde die zij niet kon beantwoorden. Dat geldt overigens voor veel vragen die kinderen kunnen bedenken...

Op mijn zesde verhuisde het ouderlijk gezin naar Nederland. Eerst een paar jaar in Amsterdam en vanaf mijn tiende jaar in Groningen, waar ik de middelbare school (Willem Lodewijk Gymnasium) heb doorlopen en gestudeerd heb.

Op de middelbare school kreeg ik eens een sterrengids van de leraar natuurkunde. Ik ben hem daar nog dankbaar voor. Toen ik 16 jaar was, werd ik lid van de KNVWS afdeling Groningen. Ik heb vorige maand toevallig de eerste kwitantie teruggevonden in de Sterrenbeeldenatlas van Klepešta. Het was op 26 augustus 1973 en het lidmaatschap kostte tien gulden.

In die periode maakte ik mijn eigen telescoopjes, tot wanhoop van mijn vader want ik

sloopte niet alleen vergrootglazen maar ook verrekijkers en lenzen van diaprojectors. Mijn eerste echte sterrenkijker was een Polarex 60/900 op een parallaxisch statief. Ik kocht hem tweedehands in mijn studietijd en heb hem nog steeds! Na mijn geneeskundestudie verhuisde ik naar de Nederlandse Antillen, eerst Curaçao en later Bonaire.

Vreemd genoeg heb ik toen geen gebruik van gemaakt van de mogelijkheden die mij daar geboden werden, een stuk zuidelijker (12° NB) en heldere luchten. Ik had het te druk met het opstarten van mijn werkzame leven en een gezin.

Het waarnemen begon eigenlijk pas weer een beetje toen ik huisarts was in Bergentheim, een dorp bij Hardenberg in noordoost Overijssel. Later verhuisde ik naar Assen en toen werd ik pas echt actief. Ik kocht een Dobson en werd lid van, jawel, deze zelfde vereniging. Ik was zelfs een paar jaar penningmeester. Tot ik naar Nijmegen verhuisde waar de klad er weer in kwam. Ik was inmiddels niet meer werkzaam als huisarts maar als adviseur in het opzetten van chronische zorg, zoals diabetes. Sinds november 2017 woon ik in Groningen en besloot weer lid te worden van mijn oude clubje. Omdat ik regelmatig naar de Antillen moet voor mijn werk, kan ik helaas niet alle avonden aanwezig zijn.

Ook ben ik actief op het Astroforum onder de naam Hyperion.

Mijn waarneeminteresse gaat vooral uit naar Deepsky. Tegenwoordig is mijn hoofdinstrument een 18" dobson, een heel fijn instrument. Tijdens mijn reizen naar de Antillen gebruik ik een 12" reisdobson. Ik hoop in de toekomst regelmatig met de andere leden waarneemsessies te kunnen doen. In juni was ik ook aanwezig bij de midzomersessie. Heel gezellig hoewel waarneemtechnisch natuurlijk een crime. Niet echt donker en een stevige maan! Maar dat mocht de pret niet drukken. Het ging immers die avond niet om het waarnemen maar om het gemeenschapsgevoel: het gezamenlijk uitoefenen van een voor de buitenwereld bizarre hobby. Wie gaat er nu voor zijn plezier een nacht wakker blijven en zelfs in de kou buiten staan turen naar iets wat soms ook maar nauwelijks te zien is. Dan moet er wel een steekje los zijn bij die amateurastronomen.

Natuurlijk weten wij beter. Het is een enorm interessante hobby. En voor ieder wat wils. Je hebt de waarnemers, de fotografen, de bouwers en de lezers.

Hopelijk gauw tot ziens...

Jan Willem van der Kouwe

*****

Mijn naam is Lizzeth Huisman – Perez. Ik ben geboren in El Salvador, heb daarna 9 jaren in New York gewoond en ben sinds 2002 in Nederland waar ik samenwoon met mijn man en 2 dochters van 11 en 10 jaar oud.

Ik ben al vanaf jonge leeftijd geïnteresseerd in en gefascineerd door alles wat met ruimtevaart en het heelal te maken heeft. Ik volg diverse astronauten op social media en was voorheen vooral met het blote oog bezig om maan en sterren waar te nemen. Vorig jaar heb ik een instaptelescoop gekocht om hier eens wat mee uit te proberen. Hoewel ik me besef dat dit geen geavanceerde techniek is, krijg ik toch af en toe leuke resultaten.

Deelname aan de sterrenkijkclub in het Asser Bos, waarvan ik in het afgelopen jaar lid ben geworden, is een mooie hulp en stimulans in het verder uitbouwen van deze

hobby. Het afgelopen jaar vond ik vooral het uitje naar Noordwijk zeer geslaagd, maar ik heb ook al veel opgestoken van de diverse presentaties.

Ik hoop in de club dus veel kennis op te doen en in de toekomst een meer professionele telescoop aan te schaffen.

Lizzeth Huisman

*****

Hallo iedereen,

Ik ben Jan Peter ter Veen, 43 jaar en woon in Assen.

Ik ben altijd al wel geïnteresseerd geweest in astronomie maar heb er nooit wat meer mee gedaan. Ik dacht altijd dat je een dure telescoop nodig hebt, je weinig vanaf de aarde kan zien enz. enz. Natuurlijk heb je nog te maken met opleiding en werk en een hele hoop andere redenen waardoor ik er niets mee deed. Totdat ik enkele jaren geleden in een fotozaak een telescoop liggen zag voor niet al te veel geld. Het leek mij altijd wel leuk om een telescoop te hebben en mocht de telescoop niets zijn, dan had ik pech. Een telescoop staat ook zeer decoratief in de kamer.

Het pakte echter positief uit. Het lukte mij om de maan te zien en zag allemaal kraters wat natuurlijk geweldig was. Het richten ging nog niet zo goed. Ik had de reddot-finder op het gevoel afgesteld maar dat was niet zo'n goed idee. Eénmaal goed afstellen met behulp van de flatgebouwen 500 meter verder maakte het stukken beter.

Een tijd later las ik dat Saturnus zichtbaar was. Met behulp van Stellarium kwam ik erachter waar ik moest kijken. Tot mijn grote blijdschap lukte het mij om Saturnus in het vizier te krijgen en dat is, denk ik, voor velen een speciaal moment. Want, ook al was wat ik zag slechts een klein balletje met een enkele dikke ring eromheen, het was een schitterend gezicht. En het leuke is: het is geen plaatje, het is dus echt zo! Er draait een balletje met een schijfje in het heelal om de zon. En hoewel mijn beeld totaal niet leek op die prachtige foto's in de boeken, het was het beeld in mijn eigen kijker en dat is erg speciaal.

Waar kijk/keek ik mee? Een Bresser Junior spiegeltelescoop 76/700 en dit is, laat ik het netjes zeggen, een doorbijtertje. Als je er tegenaan hijgt trilt hij al en het lichte aluminiumframe maakt het niet stabiel. Op diverse plaatsen heb ik al wat speling eruit gehaald waardoor hij al een stuk stabiel wordt, maar het blijft een zeer gevoelig ding. Daarentegen is hij klein en licht en staat altijd klaar in de hoek van de kamer.

Om wat meer te leren over hoe te kijken naar de sterren ben ik naar de winkel gegaan voor een boek (internet is voor naslag, boek is voor leren/studeren). Ik kocht het boek "Blik op de sterren" van Gary Filders. Aan de hand van dit boek ben ik verder naar de nachtelijke hemel gaan kijken. Ik heb het geluk dat ik een redelijk vrij zicht heb naar het zuiden en westen en via dit boek werd mij duidelijk dat je met het blote oog en een verrekijker al ontzettend veel kunt zien. Inmiddels heb ik dus nu ook een Rico Pentax Marine 7x50 verrekijker aangeschaft en zie ik weer van allerlei nieuwe dingen. Eén van de eerste prachtige dingen was M44. Ik was op zoek naar de Kreeft en kwam 'per ongeluk' deze tegen.

Inmiddels ben ik een paar maanden verder en heb ik al diverse dingen gezien (Venus, Jupiter, Mars, Andromedanevel, de klerenhanger) en nu verder. Hoe? Eerst ben ik twee keer naar lezingen geweest in het Duurzaamheidscentrum en ben ik bij de 'Starparty' op 27 juli geweest om de maansverduistering te zien.

Op dit moment is mijn interessegebied erg breed. Ik vind het prachtig om naar de sterrenhemel te kijken en steeds meer dingen te zien, te vinden en te herkennen. Daarnaast vind ik het zeer interessant hoe men vroeger naar de hemel keek en wat we nu gebruiken. Daarnaast mag ik graag lezen hoe ons zonnestelsel en ons universum een beetje werkt. Astrofotografie lijkt mij ook erg leuk maar voor mijn eigen bestwil lijkt het mij beter dat ik eerst maar blijf genieten van alle foto's die jullie maken :)

Groeten,

Jan Peter

*****

Grijze nachten en de maan, dan natuurlijk het veld in!

De befaamde midzomernacht starparty is weer geweest.

Precies op de kortste nacht en ook nog met een bijna volle maan. Is waarnemen dan wel mogelijk?

Zes leden van VWS Noord Drenthe en een gast dachten van wel en trokken met hun spullen naar Gasteren.

Begonnen om 23:00 uur met opbouwen, maar wat was het nog licht.

Te zien zijn al Venus en Jupiter. Aan Venus is weinig te zien, de seeing is slecht en de planeet staat laag, maar toch. Te zien is dat Venus niet helemaal "vol" is. Jupiter en zijn 4 maantjes, maar ook de wolkenbanden zijn zichtbaar.

Saturnus is ook al op en ook die wordt bekeken. De ringen mooi open en opvallend helder. Zelf heb ik behalve Titan er ook nog 3 andere maantjes bij gezien. De transparantie was wel goed.

Dan komt de Maan op. Bloedrood komt hij boven de bomen uit en vooral Bob is erg enthousiast omdat hij door zijn telescoop, de Maan langs de bomen kan zien bewegen, door de draaiing van de Aarde.

Ook komt Mars op en staat zo prominent onder de Maan. De rode planeet staat laag en mede door de stand, maar waarschijnlijk ook door de stofstorm, zijn er geen details te ontwaren.

Dus in deze grijze nachten toch prachtig van vier planeten kunnen genieten.

Mijn hoofddoel voor de nacht was de dwergplaneet Ceres. Dit is de grootste dwergplaneet in de planetoïdegordel en stond nu vlakbij Algieba in Leeuw.

Ik had zelf nog nooit een object uit de gordel gevonden (wel gezien bij anderen in de telescoop) en met wat begeleiding van Bob en een zoekkaartje is het me gelukt! Weliswaar is er niet veel meer te zien als een zwak sterretje, maar wetende wat het is en hem zelf kunnen vinden geeft een kick!

Verder heb ik nog wat deepsky highlights bekeken zoals M13, M31 en M57.

Aanwezig waren behalve mijzelf: Bob, Niels, Gerard v/d Braak, Jan Willem v/d Kouwe, Michaël en Henk Jan.

Het was een hele leuke en gezellige avond en zeker aan het begin aangenaam van temperatuur. We hebben ook veel bij elkaar gekeken en onze gast van veel informatie voorzien.

Al met al was de midzomernacht party weer een succes!
Ria Danes